

Resolutsioon

Küsimus Q186

Karistuslik kahjuhüvitus kui vaidlusalune küsimus intellektuaalomandiõiguse valdkonnas

AIPPI

Arvestades:

a) et kahjutasu määramise eesmärgiks on üldjuhul pigem kompenseerida kannatanule õigusvastase tegevusega tekitatud kahju, kui jätta õigusrikkuja ilma saadud kasust või teda karistada;

b) et karistuslikku kahjuhüvitust, nii nagu seda terminit üldjuhul mõistetakse, kasutatakse erinevates ühiskondlik-poliitilistes formatsioonides vastupidi eelnevas punktis toodule õigusrikkuja karistamiseks tema poolt toime pandud õigusrikkumise eest ja sellise õigusrikkumise kordamise vältimiseks õigusrikkuja enda ning teiste poolt;

c) et karistuslikku kahjuhüvitust võidakse mõnes õigussüsteemis määrata tahtliku rikkumise korral;

d) et nendes õigussüsteemides, kus karistusliku kahjuhüvituse määramise pädevus intellektuaalomandiõiguste rikkumise eest on kohtul, määrab kohus sellist hüvitust harva.

Märkides:

a) et TRIPS-lepingu artikkel 45(1) sätestab, et „kohtuorganitel on õigus kohustada õigusrikkujat maksma õigusvaldajale kahjutasu, mis oleks piisav kompenseerimaks kahju, mida õigusvaldaja on kannatanud oma intellektuaalomandiõiguse rikkumise tõttu õigusrikkuja poolt, kes teadis või pidi eeldatavasti teadma, et ta paneb toime rikkumise“;

b) et TRIPS-lepingu artikkel 45(2) sätestab, et „vajalikel juhtudel võivad liikmed anda kohtuorganitele õiguse nõuda saadud tulude tagastamist ja/või eelnevalt kindlaksmääratud kahjutasu maksmist isegi juhul, kui rikkuja ei teadnud ega pidanud eeldatavasti teadma, et ta paneb toime rikkumise“;

c) et EL direktiiv intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/48/EÜ) sätestab artiklis 13, et õigusrikkuja peab tasuma õigusvaldajale kahjutasu vastavalt tegelikule kahjule, mida kandis õigusvaldaja rikkumise tagajärjel. Kui kohtuorganid määravad kahjutasu, peavad nad arvesse võtma kõiki asjaga seotud aspekte. Õigusrikkuja poolt ebaausa tulu saamine peab olema otsesõnu ära mainitud;

d) et EL direktiiv näeb preambula punktis 26 samuti ette, et kahjutasu tuleb määrata „silmas pidades rikkumise tagajärjel kantud kahju korvamist“ ja, et „eesmärgiks ei ole karistusliku hüvituse kehtestamise kohustus, vaid see, et võimaldada objektiivsetel alustel põhinevat kahjude korvamist, mille juures võetakse arvesse õigusvaldaja kantud kulud, sellised nagu tuvastamine ja uuringud“;

e) et küsimuse Q169 „Intellektuaalomandiõigust puudutavad kriminaalõiguslikud karistused“ suhtes on AIPPI võtnud vastu otsuse, et kriminaal-karistused peavad olema kohaldatavad võitluseks intellektuaalomandiõiguse „tahtliku rikkumise“ vastu (Aastaraamat 2002/II lk 381);

f) et küsimust Q134 „Intellektuaalomandiõiguse jõustamine – TRIPS“ (1998) käsitlevas resolutsioonis määratleti üldiselt ära jõustamist puudutav temaatika ja kompenseerimine põhimõtted õigusrikkumise korral. Q134-s ei

uuritud aga detailselt, kas siseriiklikud süsteemid toimub töö tagamaks piisavat respekti intellektuaalomandiõiguse suhtes ja praktilisi teid õiguste jõustamiseks;

g) et mõnikord loetakse kostja poolt õigusabi kasutamata jätmist tagamaks, et tema tegevus ei ole intellektuaalomandiõiguse rikkumine, tunnuseks, et tegemist on tahtliku õigusrikkumisega.

Võttes arvesse:

a) et karistuslik kahjuhüvitus on mõeldud kasutamiseks karistusena;

b) et mõnedes riikides on karistuslikul kahjuhüvitusel sotsiaalne eesmärk tõkestada intellektuaalomandiõiguse tahtlikku rikkumist;

c) et küsimus tahtlikust rikkumisest sisaldab ettekavatsuse mõistet, millest omakorda tuleneb meetmete rakendamist kavandavale ettevõttele ebakindluse element ning, et mõnes riigis võivad pooled kohtumenetluse käigus kanda märkimisväärset osa rikkumise avastamise ja tõendamise kohustusest, mis muudab kohtuskäimise keeruliseks ja tõstab selle kulusid;

d) et praktikas kompensatsiooniks mõeldud kahjutasud ei pruugi piisaval määral kompenseerida intellektuaalomandiõiguse omanikule tekitatud kahjusid ja kohtukulusid ning, et nende määramisel ei ole silmas peetud vajadust ära hoida intellektuaalomandiõiguse rikkumist teiste isikute poolt;

e) et praktikas kriminaalõiguslikud karistused, mille määramine nõuab kriminaalkuriteo tõendamist, ei ole isenesest piisavad võitluseks intellektuaalomandiõiguse tahtliku rikkumise vastu, kuna sageli on raske saada vajalikku toetust ja osalemist intellektuaalomandiõigust jõustavate ametkondade poolt.

Võtab vastu alljärgneva resolutsiooni:

1. Kohtud peavad määrama sellised meetmed ja karistused, mis on piisavad kindlustamiseks respekti intellektuaalomandiõiguse suhtes.

2. Kahjuhüvitust peab olema võimalik määrata ulatuses, mis on ekvivalentne intellektuaalomandi omaniku kahjuga või õigusrikkuja poolt saadud kasumiga.

3. Kui seadused ei taga praktikas tahtlikkust õigusrikkumistest hoidumist, leiab tsiviilasjade korral õigustust suuremate kahjutasude kohaldamine.

4. AIPPI ei toeta osapoolte kohustust kasutada õigusabi tagamaks, et õigusrikkumine on välistatud, kuid leiab, et nende sellise tegevus vastab heale praktikale.